

ZACHOWANIA GOSPODARCZE KONSUMENTÓW POWIATU DRAWSKIEGO WOBEC CZYNÓW KARALNYCH

Leonid Worobjow, Daria Dębowska

Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie

Streszczenie: Przeprowadzono analizę zachowania konsumentów na terytorium powiatu drawskiego wobec czynników karalnych. Podjęto rozważania z zakresu kryminogenezy, omawiając czynniki środowiskowy i sytuacyjny, a także wskazano na socjalno-ekonomiczne skutki przestępczości. W artykule poruszono problematykę poczucia bezpieczeństwa przez mieszkańców powiatu.

Słowa kluczowe: czyny przestępcze, socjalno-ekonomiczne skutki przestępczości, uwarunkowania społeczne na popełnianie czynów przestępczych, udział społeczeństwa w zapobieganiu przestępczości

Wprowadzenie

Stan gospodarki gminy Drawsko Pomorskie charakteryzuje się dużym udziałem w ogólnej liczbie funkcjonujących firm podmiotów handlowych (ok. 40%) i usługowych (ok. 30%). Mało jest przedsiębiorstw z branży przemysłowej i budowlanej. Rozwój przedsiębiorczości w gminie przejawia raczej niską dynamikę, głównie ze względu na brak kapitału, brak lokalnych i zewnętrznych inwestorów strategicznych, wysoką stopę bezrobocia, wysoką stopę ubóstwa mieszkańców, brak tradycji w zakresie przedsiębiorczości oraz niski stopień edukacji ekonomicznej mieszkańców. Liczba podmiotów gospodarczych operujących na terenie miasta i gminy Drawsko Pomorskie na koniec roku 2002 wyniosła 1635, co stanowi około 30,5% wszystkich podmiotów gospodarczych działających na terenie powiatu drawskiego. Działalność aż 83,8% (1371 szt.) podmiotów była skupiona na terenie miasta Drawsko Pomorskie. W roku 2005 ogólna liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze regon wyniosła 1490. Największy udział w ogólnej liczbie podmiotów działających na terenie miasta Drawsko Pomorskiego mają firmy z sektora zajmującego się handlem i naprawami (36,03%). Udział przedsiębiorstw w tym sektorze na terenie powiatu wynosi 34,35%. Przedsiębiorstwa z tego sektora są wrażliwe na zmiany koniunkturalne, co przekłada się na niestabilność pod względem zatrudnienia. Należy jednak zauważyć, że mimo dużych fluktuacji zarówno w przychodach, jak i w zatrudnieniu, branża ta rozwija się najdynamiczniej, nie tylko w mieście, lecz także na terenie całego kraju. Tego rodzaju działalność nie wymaga dużych nakładów inwestycyjnych oraz charakteryzuje się dość dużą elastycznością, jeśli chodzi o dopasowanie do popytu.

Na terenie Drawsko Pomorskiego dominuje sektor prywatny, który stanowi aż 92,82% wszystkich podmiotów gospodarczych. Sytuację tę należy oceniać pozytywnie, gdyż w najbliższych dziesięcioleciach roz-

wój gospodarki będą napędzać sektory nowoczesnych technologii. Przewaga sektora prywatnego oznacza większe inwestycje skutkujące rozwojem działalności innowacyjnej i umacnianiem się pozycji gospodarczej Drawsko Pomorskiego na tle innych miast.

Celem artykułu jest omówienie wyników badania ankietowego dotyczącego zachowań konsumentów wobec zagrożenia przestępczością.

Wpływ uwarunkowań społecznych na popełnianie czynów przestępczych

Przestępczość, jak każde zjawisko, wynika zawsze z określonych przyczyn i warunków. Rozpatrując przestępczość jako zjawisko społeczne należy zwrócić uwagę na środowisko przestępcy, motyw jego działania i osobowość, status społeczny i majątkowy.

Niezwykle istotne w kształtowaniu osobowości, moralności, czy zachowań ludzkich jest środowisko rodzinne. Jedną z funkcji rodziny jest prawidłowe kształtowanie dzieci przez zapewnienie poczucia stabilizacji, bezpieczeństwa, równowagi emocjonalnej a także warunków dla rozwoju osobowości swych członków. Jest to funkcja psychohygieniczna, która zapewnia dbałość o rozwój zdrowego psychicznie społeczeństwa. W dobrze funkcjonującej rodzinie zaspokajane są potrzeby miłości i przynależności, dawania i współdziałania zrozumienia i wymiany uczuć, uznania i szacunku. Jednostka znajduje w rodzinie oparcie dla zaspokojenia potrzeby samorealizacji, rozwoju i wzbogacenia własnej wartości (red. Podgórecki 1976). Jeżeli natomiast w środowisku rodzinnym człowiek doświadcza braku akceptacji, poniżenia, braku szacunku i godności, to może to prowadzić do buntu i nierespektowania wzorów zachowań, norm i wartości przyjętych w danym społeczeństwie. Może wtedy dochodzić do zachowań patologicznych.

Jak wynika z przeprowadzonej analizy przyczyn przestępczości ludności w powiecie drawskim, więk-

szość przestępców pochodziło z rodzin wielodzietnych, w których ojciec, matka lub oboje rodzice nadużywali alkoholu. Duże znaczenie ma również fakt, że jedno z rodziców, najczęściej ojcowie w tych rodzinach byli już karani za podobne przestępstwa. W badaniach naukowych zwraca się uwagę na zależność, jaka istnieje pomiędzy poziomem wykształcenia rodziców i charakterem wykonywanej pracy, a przestępczością ich dzieci.

Wśród rodziców przestępców stwierdza się na ogół duży odsetek ludzi o bardzo niskim poziomie wykształcenia. Rzeczą oczywistą jest, że przy charakteryzowaniu środowisk rodzinnych tego aspektu pomijać nie można, ponieważ poziom, jaki reprezentują rodzice wiąże się między innymi z określonym sposobem spełniania przez rodzinę zadań wychowawczych (Papież, Płukisa 1998).

W przypadku przestępców oskarżonych o kradzież, kradzież z włamaniem i rozbój największą grupę stanowili ci, których rodzice posiadali niskie – najczęściej podstawowe wykształcenie, rzadziej zawodowe, sporadycznie średnie.

Kolejnym czynnikiem, który okazał się mieć istotny wpływ na skłonności do popełniania przestępstw jest status społeczno-zawodowy rodziny. Aż 90% przestępców popełniających czyny o charakterze majątkowym pochodziło z rodzin rolników lub robotników, których cechuje niski status społeczno-zawodowy.

Bezrobocie, poza negatywnymi skutkami w procesach ekonomicznych i gospodarczych, wywołuje także konsekwencje psychologiczne i społeczne, a te należą do czynników kryminogennych. Dotyczą one wpływu bezrobocia na stan psychiczny i zdrowie osób, kontakty z otoczeniem, funkcjonowanie rodziny i rozwój patologii społecznych. Osoby pozostające przez dłuższy czas bez pracy to jednostki szczególnie narażone na podjęcie działań przestępczych. Ograniczone możliwości finansowe, przy jednoczesnym upowszechnianiu wartości życia konsumpcyjnego, powodują silną chęć podejmowania działań niezgodnych z prawem. Wizja szybkiego i łatwego wzbogacenia się jest w oczach zrezygnowanego beznadziejną życiową sytuacją człowieka atrakcyjna, a to z kolei powoduje obniżenie motywacji do postępowania zgodnie z kodeksem etycznym. Przekroczenie własnych granic etycznych powoduje, że praworządny dotąd obywatel postępuje w sposób niezgodny z prawem (Tyszka 1995).

W powiecie drawskim prawie połowa mieszkańców pracowała w rolnictwie, głównie w Państwowych Gospodarstwach Rolnych. Po likwidacji PGR byli ich pracownicy zostali bez środków do życia. Osoby, które nabyły już prawa do emerytury, skorzystały z niego, lecz większość, nie mogąc odnaleźć się w nowej rzeczywistości, bez odpowiednich kwalifikacji, popadła w stan chronicznego bezrobocia. Zaobserwować to zjawisko można głównie na obszarach wiejskich, wśród ludności będącej jeszcze w wieku produkcyjnym, lecz nie mogącej już znaleźć pracy. W roku 2006 wskaźnik bezrobocia wynosił 18,8%, podczas gdy 2007 – 15,2%. Z kolei rok 2007 również – w porówna-

niu z rokiem 2008 - zanotował spadek ogólnej liczby bezrobotnych do poziomu 5741 osób a w 2008 roku ta liczba wynosiła 4767 osób w całym powiecie, co wskazuje na dalszy spadek liczby zarejestrowanych przez miejscowy Urząd Pracy z 15,2% do 12,6%.

Przeprowadzono analizę akt spraw nadzorowanych przez Prokuraturę Rejonową w Drawsku Pomorskim, która obejmuje swym działaniem powiat drawski. Badaniu poddano tylko te sprawy, których sprawcy dopuścili się przestępstwa o charakterze majątkowym, czyli: kradzieży, kradzieży z włamaniem, rozboju, sprzedaży środków odurzających oraz nielegalnego połowu ryb.

Jak obrazują dane w roku 2006 popełniono mniej przestępstw typu kradzież i kradzież z włamaniem, niż w roku bazowym 2005. W kolejnym roku - 2007 - nastąpiło prawie dwukrotne zmniejszenie liczby przestępstw tego typu w porównaniu. W 2008r. liczb tego typu przestępstw zachowała tendencję spadkową. W roku 2005 i 2006 odnotowano taką samą ilość rozbojów, w roku 2007 liczba ta zmalała, żeby w 2008r. znów wzrosnąć. Przypadków handlu narkotykami w roku 2005 odnotowano więcej niż w 2006, jednak od 2007 roku ilość ta stale wzrasta. Natomiast ilość przypadków nielegalnego połowu ryb charakteryzuje tendencja spadkowa.

Ciągły spadek bezrobocia obserwowany w latach 2005-2008 skutkował spadkiem przestępczości, głównie czynów o charakterze majątkowym. Przeważająca liczba osób oskarżonych o te czyny była bez pracy lub utrzymywała się z prac dorywczych.

Zmiany w strukturze popytu na pracę i strukturze podaży pracy, które zachodzą w dynamicznej gospodarce, prowadzą do powstawania niedopasowań strukturalnych na rynku pracy. Struktura bezrobotnych ze względu na zawód, kwalifikacje, wykształcenie i miejsce zamieszkania nie odpowiada strukturze istniejących wolnych miejsc pracy w tych przekrojach, co implikuje pojawienie się bezrobocia strukturalnego (Kwiatkowski 2002).

Poruszając temat wykształcenia, który szczególnie w dzisiejszych czasach jest nierozzerwalnie związany z bezrobociem, należy zwrócić również uwagę na stan majątkowy osób popełniających czyny zabronione. Jak wynika bowiem z obserwacji osoby, które nie posiadają kwalifikacji, a tym samym wykształcenia, nie mogą znaleźć pracy, a tym samym nie mają środków na zakup ruchomości w postaci na przykład samochodu, bądź nieruchomości.

Przynależność bezrobotnego i jego rodziny do określonej klasy, czy warstwy społecznej – skorelowana z poziomem wykształcenia – nadaje szereg obiektywnych i subiektywnych cech. Cechy, związane z poszczególnymi kategoriami społecznymi, różnicują sytuację bezrobotnego w otoczeniu rodziny oraz rzutują na funkcjonowanie rodziny w społeczeństwie oraz na stopień radzenia sobie z powstającymi życiowymi trudnościami.

Niski poziom wykształcenia mieszkańców powiatu drawskiego drastycznie zwiększa zagrożenie bezrobo-

ciem. Na terenie powiatu drawskiego aż 80% bezrobotnych to osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym i gimnazjalnym oraz niższym. W mieście Drawsko Pomorskie grupa ta stanowi około 75% ogółu bezrobotnych. Poziom wykształcenia osób pozostających bez pracy jest ważnym aspektem bezrobocia, mającym bezpośredni wpływ na jego poziom. Bezrobotni mający wyższe wykształcenie, a tym samym kwalifikacje mają mniejsze problemy ze znalezieniem pracy, tym samym skracają sobie czas poszukiwania pracy.

Analizując zgromadzone dane dotyczące poziomu wykształcenia osób oskarżonych o popełnienie przestępstw majątkowych nasuwa się wniosek, że głównymi sprawcami tych przestępstw są mężczyźni, którzy ukończyli jedynie szkołę podstawową lub nie posiadają wykształcenia, którzy nie są atrakcyjnymi potencjalnymi pracownikami. W związku z tym, że osoby posiadające podstawowe wykształcenie, najczęściej są osobami bezrobotnymi, bez prawa do zasiłku, bez zabezpieczenia finansowego i źródła dochodu, jedyną alternatywą do pozyskania środków do życia staje się czyn zabroniony prawem. W następstwie schwytania i ukarania sprawcy tego czynu, osoba karana sądowo traci kolejny, jeśli nie jedyny atut w poszukiwaniu pracy – niekaralność.

Socjalno-ekonomiczne skutki przestępczości

Założenie o racjonalności ludzkich zachowań to teoria, zgodnie z którą jednostka, podmiot zmierza zawsze do maksymalizacji satysfakcji lub użyteczności. Na podstawie powyższego założenia daje się wyjaśnić nie tylko typowe działania gospodarcze: inwestowanie, wybory konsumenckie, lecz także wiele innych zjawisk i zachowań ludzkich.

Jeżeli w jakimś społeczeństwie obserwuje się wysoki poziom przestępczości, to – zgodnie z założeniem racjonalności – należy oczekiwać, że zachowania przestępcze stanowią z jakiegoś względu szczególnie dogodny sposób zaspokojenia potrzeb w tym społeczeństwie.

Istotnie, zgodnie z założeniem racjonalności, jednostka popełnia przestępstwo wtedy, gdy oczekiwana przez nią użyteczność przestępstwa jest większa od użyteczności, którą jednostka ta mogłaby osiągnąć, poświęcając swój czas i wysiłek na inne rodzaje działalności.

Oznacza to, że musi istnieć związek między skłonnością ludzi do popełniania przestępstw (liczbą przestępstw) a takimi czynnikami jak:

1. dochód możliwy do osiągnięcia z działalności przestępczej – gdy zmniejsza się spodziewana korzyść z danego przestępstwa, to mniejsza też będzie skłonność do jego popełnienia. Oczywiście ludzie różnią się w swoich reakcjach na możliwość nielegalnego uzyskania korzyści. Można powiedzieć, że wiele osób, dokonując oceny użyteczności oszustwa, bierze pod uwagę ujemny składnik „moralnej naganności” czynu, niemniej jednak dochód możliwy do osiągnięcia z działalności przestępczej jest czynnikiem zachęcającym do podejmowania takiej działalności.

2. dochód możliwy do osiągnięcia z działalności legalnej – wzrost dochodu dostępnego dzięki działalności legalnej będzie osłabiał skłonność do podejmowania działań nielegalnych (obniżając tym samym liczbę przestępstw).

3. wysokość ponoszonej kary w razie ujęcia i skazania przestępcy – wzrost spodziewanej kary w przypadku ujęcia i skazania przestępcy zmniejsza skłonność do popełniania przestępstwa, zatem prowadzi do zmniejszenia liczby przestępstw. Można powiedzieć, że wysokość ponoszonej kary działa tak, jak cena przy zakupach dóbr konsumpcyjnych.

4. wykrywalność przestępstw (prawdopodobieństwo ujęcia przestępcy) – ponieważ karani są tylko przestępcy, którzy zostają ujęci, dlatego przestępca „ponosi stratę” tylko wtedy, gdy jest ujęty i skazany, jeżeli nie zostanie ujęty, nie ponosi konsekwencji popełnionego przez siebie przestępstwa (Tyszka 2004).

Z nadużywaniem alkoholu zwykle wiąże się przestępstwo psychicznego i fizycznego znęcania się nad rodziną. Sprawcami przemocy domowej są głównie mężczyźni.

Jedną z poważnych przyczyn powstawania wypadków drogowych, których liczba w ostatnich latach była dość pokaźna, jest prowadzenie pojazdów przez nietrzeźwych kierowców.

Wyniki badań nad wpływem alkoholu na przestępczość pozwalają stwierdzić, że nie wszyscy alkoholicy popełniają przestępstwo, natomiast przestępczość alkoholiczków ma specyficzny charakter. W stanie nietrzeźwości ludzie najczęściej popełniają przestępstwa o charakterze brutalnym: ciężkie uszkodzenie ciała, gwałt, znieważenie urzędnika, naruszenie nietykalności cielesnej, czyny o charakterze chuligańskim, zabójstwo przestępstwa przeciwko rodzinie oraz łamanie dyscypliny w ruchu drogowym i w zakładzie pracy.

Straty związane z zawodową pracą alkoholiczków są znaczne, składają się na nie:

- finansowe skutki opuszczonych dni pracy ze względu na stan zdrowia wywołany nadużyciem alkoholu. Nieobecność powoduje różnorodne świadczenia z funduszy publicznych (zasiłki ZUS), pomimo faktu, że są one w tej sytuacji niezasadne. Ponadto określona liczba alkoholiczków obecnych w pracy i wykonujących swoje obowiązki znajduje się pod wpływem uprzednio spożytego alkoholu. Na skutek tego precyzja i wydajność ich pracy ulega obniżeniu przynajmniej o 15%,
- finansowe skutki wypadków przy pracy, obejmujące obniżenie wydajności w ujęciu ogólnym, wypłatę świadczeń z ZUS, ubezpieczeń z towarzystw ubezpieczeniowych, wypłatę zasiłków ustawowych, kosztów leczenia, dokonywania rozliczeń czynności natury porządkowej lub wymaganych prawem (Akoliński 1975).

Zachowania konsumenckie wobec dotknięcia przestępczością

Wśród mieszkańców powiatu drawskiego przeprowadzono ankietę dotyczącą przestępczości i związanej z nią działalności konsumenckiej mieszkańców. Wyniki badań wskazują, że aż 14% badanych osób w latach 2005-2008 stało się ofiarą przestępstwa majątkowego. Osoby ankietowane, deklarujące odmienne od siebie decyzje konsumenckie to: w 52% osoby bezrobotne – bez stałego źródła utrzymania, tylko 4% posiada własną działalność gospodarczą, 29% to pracownicy sektora państwowego, natomiast 15% ankietowanych to pracownicy zatrudnieni przez prywatnych przedsiębiorców. Takie wyniki świadczą o tym, iż przekrój osób ankietowanych jest zróżnicowany. Zdecydowana większość to osoby bezrobotne, ok. 30% to urzędnicy państwowi otrzymujący oprócz stałego wynagrodzenia również trzynastą pensję, nierzadko również nagrody uznaniowe, jubileuszowe i premie.

Wśród osób ankietowanych zapytano o ważną decyzję konsumencką związaną z faktem stania się ofiarą przestępstwa – kradzieży. 34 osoby zadeklarowały trudną sytuację finansową i decyzję o wstrzymaniu się od zakupu przedmiotu w miejsce tego, który im skradziono. W przypadku 29% ankietowanych, w sytuacji kradzieży mienia, zdecydowałyby o czasowej wstrzeźliwości dotyczącej zakupu w związku z chęcią oszczędzenia większej sumy środków pieniężnych i tym samym podjęciu decyzji o zakupie przedmiotu lepszego, niż skradziony. Z kwestionariusza wynika, iż 13% osób wypełniających ankietę twierdzi, że poczeka, aż skradziona rzecz będzie w promocji, natomiast kolejne 13% ankietowanych uznało, że nie stać ich na zakup nowej rzeczy za gotówkę, lecz podjęłoby decyzję o zakupie nowej rzeczy w systemie ratalnym. Z kolei tylko 11% osób uznało, że ich sytuacja finansowa jest na tyle stabilna i dobra, że stać by im było na zakup ponowny zakup przedmiotu, który im skradziono, bez większego uszczuplenia domowego budżetu.

Zadziwiającym jest fakt, że na 52 osoby ankietowane, które nie posiadają stałego źródła utrzymania, przypuszczalnie z tej grupy 34 osoby deklarują, iż w obecnej sytuacji finansowej nie byłyby w stanie kupić nowego przedmiotu w miejsce skradzionego. Pozostała część – 18 osób, mimo braku pracy zdecydowałyby o zakupie na raty lub o czasowej rezygnacji z nabycia dobra na rzecz lepszej jakości przedmiotu kupowanego w miejsce skradzionego, bądź czekania na promocję.

W dobie światowego kryzysu, mieszkańcy powiatu drawskiego stosunkowo łatwo podjęliby decyzję o zakupie nowego przedmiotu w miejsce tego, który zostałby im skradziony.

W kwestionariuszu zadano pytanie, czy konsument zdecydowałby o zakupie nowej, luksusowej rzeczy za niską kwotę, jeśli wiedziałby, że pochodzi ona z przestępstwa. Z badania wynika, że 43% badanych nie kupiłoby nowej, luksusowej rzeczy za niską cenę

wiedząc, że pochodzi ona z przestępstwa, kolejne 18% ankietowanych zdecydowanie neguje takie zachowanie, co w rezultacie daje 61% głosów przeciwnych paserstwu. Tylko 6%, bez chwili namysłu, kupiłoby skradzione dobro, natomiast 33% osób ankietowanych uzależnia swoją decyzję od rodzaju dobra. Takie wyniki świadczą o tym, że mieszkańcy powiatu drawskiego są świadomi, że decyzja o zakupie kradzionego mienia jest przestępstwem i nie chcą ponosić ryzyka z nim związanego, kiedy można również nowe dobro nabyć legalnie na przykład poprzez zakup przez zaciągnięcie kredytu w tzw. systemie ratalnym.

Ankieta dotycząca bezpieczeństwa w powiecie drawskim zawierała pytanie o to, czy konsumentowi zależy na tym, aby był postrzegany jako osoba o wysokim statusie materialnym. Twierdząco odpowiedzieli tylko 2 ankietowane osoby, 20% uznało, że niekoniecznie zależy im na posiadaniu takiego wizerunku, natomiast aż 73% osób badanych zanegowało taką postawę, a 5% - absolutnie nie zgodziło się z tym, że chcą być postrzegane jako osoby majątne. Biorąc pod uwagę wyniki pytania dotyczącego zakupu skradzionej luksusowej rzeczy i aż 61% osób niezdecydowanych na jej zakup, można wysunąć wniosek, że jest to efekt braku chęci bycia postrzeganym jako osoba, którą na wszystko stać.

Udział społeczeństwa w zapobieganiu zachowaniom przestępczym

Przeprowadzone badanie wykazało, iż ponad połowa – 51% ankietowanych uważa, że powiat drawski jest zagrożony przestępczością, kolejne 19% sądzi, że zagrożenie to w powiecie nie występuje, z kolei 30% nie ma zadania na ten temat. Zapytani natomiast o to, czy powiat drawski jest niebezpieczny pod względem występowania zjawiska przestępczości, ankietowani odpowiadali następująco. Za szczególnie niebezpieczny pod względem występowania zjawiska przestępczości uznały powiat 4 osoby, 40 stwierdziło, że istnieje to niebezpieczeństwo, aż 37 osób ankietowanych twierdzi, że nie widzi powodów, aby w związku z istnieniem przestępczości uznać powiat za niebezpieczny i 19 respondentów nie potrafiło odpowiedzieć na zadane pytanie.

Z tej analizy wynika jasny przekaz, bo o ile 51% ankietowanych twierdzi, że powiat drawski jest zagrożony przestępczością, to już 44% uznaje go za niebezpieczny pod względem występowania owego zjawiska. Jednak wciąż liczba ta jest zbliżona do połowy z całej badanej populacji, co świadczy o bardzo dużej świadomości mieszkańców w sferze ujawniania przestępstw, styczności z nimi i mówienia o nich. Nie zmienia to jednak faktu, że mieszkańcy aż w 56% nie czują bezpośredniego zagrożenia wobec swojej osoby (rodziny) stania się ofiarą jakiegokolwiek czynu karalnego. Tylko 4% uważa, że szczególnie czuje, że właśnie ich może dotknąć przestępstwo, natomiast 16 osób nie ma zdania na temat zadanego pytania.

Udział społeczeństwa w zapobieganiu czynom karalnym nie powinien ograniczać się tylko do wykonania telefonu do policji w momencie, kiedy przestępstwo zostało już popełnione. Wkład społeczeństwa w przeciwdziałanie przestępczości przejawiać się musi również w samodzielnym dbaniu i zabezpieczaniu swego mienia przed zaborem. Powinno się wpajać dzieciom i młodzieży, że za popełnienie niedozwolonego prawem czynu grozi nieuchronna kara. Sądzić można, że w niektórych środowiskach brak jest właśnie odpowiedniej edukacji i uświadomienia młodych, wchodzących w życie ludzi o obowiązujących normach, obyczajach i moralności. Skutkuje to zachwianiem lub nawet upadkiem zasad obowiązujących w społeczeństwie, które to świadczą przeciwieństwo o dokonującym się postępie cywilizacyjnym.

Wysoko trzeba ocenić wyniki pracy drawskiej policji. W roku 2008 ogólnie policjanci z sekcji kryminalnej osiągnęli wskaźnik wykrywalności przestępstw na poziomie 75,6%, co plasuje drawską jednostkę w czołówce rankingu komend powiatowych w województwie zachodniopomorskim. Na uwagę zasługuje fakt, że w kategorii przestępstw pospolicznych (bójki, pobicia) osiągnięto stu-procentową wykrywalność. Bardziej skuteczni okazali się również policjanci z sekcji prewencji, którzy ujawnili 36,7% sprawców wykroczeń porządkowych. W ramach programów edukacyjnych w całym powiecie policjanci przeprowadzili 532 spotkania z dziećmi i młodzieżą, rodzicami oraz pedagogami, w których udział łącznie wzięło ponad 10600 osób (Wohl 2009).

Niestety ocena funkcjonowania policji przez mieszkańców powiatu drawskiego jest zupełnie odmienna niż oficjalne statystyki i duża wykrywalność drawskiej policji. Z ankiety wynika, że aż 19% badanych twierdzi, że praca policji jest nieskuteczna, 44% sądzi, że jest mało skuteczna, 32 osoby uważają, że wyniki działalności drawskiej policji są na zadowalającym poziomie, natomiast tylko 5% respondentów jest zdania, że policjanci są bardzo skuteczni w ujmowaniu sprawców przestępstw. Mimo takich sceptycznych uwag co do funkcjonowania instytucji stojącej na straży prawo-

rzędności i ładu społecznego, społeczeństwo powiatu drawskiego wciąż darzy zaufaniem Policję i właśnie jej powierza działania prewencyjne w zakresie ochrony własnego zdrowia i mienia np. widok dzielnicowego dokonującego obchodu rodzi poczucie bezpieczeństwa.

Zakończenie

Zachowania przestępcze są zjawiskiem społecznym, bo dotyczą społeczeństwa jako całości, głównie społeczeństwo ponosi skutki działań karalnych i to społeczeństwo ma wpływ na dalszy bieg i dynamikę rozwoju przestępczości.

Hipotetyczna sytuacja stania się ofiarą przestępstwa – kradzieży wyzwała w konsumentach powiatu drawskiego chęć racjonalnego, nie impulsywnego podejmowania decyzji o ewentualnym zakupie, bez tworzenia iluzji własnej zamożności. Sądzić można, iż sytuacja majątkowa i finansowa gospodarstw domowych mieszkańców pozwala im na rozsądne zakupy w granicach posiadanych bieżących środków i oszczędności.

Literatura:

1. Akoliński S. (1975), Skutki nadużywania alkoholu, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa
2. Kwiatkowski E. (2002), Bezrobocie – podstawy teoretyczne, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa
3. Papież J., Płukisa A. (1998), Przemoc dzieci i młodzieży w perspektywie polskiej transformacji ustrojowej, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń
4. Tyszka T. (2004), Psychologia ekonomiczna, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk
5. Tyszka T. (1995), Społeczno-gospodarcze oraz socjologiczne determinanty bezrobocia w Polsce i jego skutki rodzinne, Problemy Rodziny, Warszawa, nr 1-2
6. Wohl J. (2009), Dziesięć lat Powiatu Drawskiego, Agencja WOHL-PRESS, Drawsko Pomorskie
7. Zagadnienia patologii społecznej, Praca zbiorowa pod red. Podgóreckiego A., (1976) PWN, Warszawa

CONSUMER BEHAVIOR IN VIEW OF CRIMINAL OFFENSES IN DRAWSKO COUNTY

Leonid Vorobiov, Daria Debowska

West Pomeranian University of Technology

Summary: The article examines consumer behavior against the criminal offenses in the Drawsko County. The discussion focuses on the environmental factors and situations within the scope of crime causes, and indicates the socio-economic consequences of crime. The article also addresses the issue of the sense of security experienced by the district's residents.

Key words: criminal offense, crime socio-economic consequences, crime social conditions, society participation in crime prevention

Adres do korespondencji / Mailing address: leonid.worobjow@zut.edu.pl,